



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل حسابداری

کارت اعتباری مرابحه

گروه مطالعاتی حسابداری و مالی

مهر ماه ۱۳۹۴

فهرست مطالب

۲	مقدمه:
۲	۱- ثبت‌های حسابداری و تالیق و تضمینات مأخوذه:
۳	۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد صدور کارت مرابحه و اعطای کارت مرابحه به مشتری:
۴	۳- ثبت‌های حسابداری زمان استفاده از مانده اعتبار کارت مرابحه توسط مشتری:
۵	۴- ثبت‌های حسابداری مؤسسه اعتباری در زمان سررسید تسهیلات اعطایی:
۶	۵- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات اعطایی مرابحه نسبه دفعی در مقطع تهیه صورت‌های مالی:
۷	۶- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه التزام تأخیر تأدیه دین:
۸	۷- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت مبالغ مصرف شده اعتبار پس از سررسید مقرر و قبل از انتقال به طبقات غیر جاری:
۸	۸- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت تسهیلات اعطایی قبل از سررسید:
۹	۹- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قراردادهای مرابحه و صدور کارت مرابحه:

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مراجه»

مقدمه:

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری با هدف ایجاد وحدت رویه، شناسایی و ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط به کارت اعتباری مراجه در مؤسسات اعتباری و نیز ارتقاء شفافیت صورت‌های مالی آنها، به استناد ماده (۸۶) آیین نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی، بند (۲) از پانصد و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۴/۳ شورای محترم پول و اعتبار و نیز با توجه به مفاد «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مراجه»، موضوع ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، «دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مراجه» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود را به شرح زیر تصویب نمود:

۱- ثبت‌های حسابداری وثایق و تضمینات مأخوذه:

۱-۱- قبل از انعقاد قرارداد کارت مراجه، مؤسسه اعتباری باید مشتری را اعتبارسنجی و متناسب با میزان توان و ظرفیت اعتباری وی، عنداللزوم وثایق و تضمینات کافی و قابل اطمینان اخذ نماید. در صورت اخذ وثایق از مشتری، چنان چه وثایق مزبور از نوع اموال منقول و یا غیرمنقول باشد، به مبلغ ترهین، اگر از نوع اشیاء قیمتی باشد، به ارزش کارشناسی اشیاء مزبور، در صورتی که از نوع اوراق بهادار تضمینی باشد، به مبلغ تعهد شده و چنان چه از نوع سهام باشد، به مبلغ قیمت مورد محاسبه، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	××××	بد: حساب‌های انتظامی - وثایق کارت مراجه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۲-۱- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل در

حساب‌ها ثبت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بد: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی	}
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی	}
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۳-۱- محاسبه و اخذ کارمزد ارزیابی و وثایق در چارچوب ضوابط ابلاغی، به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

به مبلغ کارمزد متعلقه در چارچوب ضوابط ابلاغی	××××	بد: صندوق یا حساب متقاضی	}
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	
به مبلغ کارمزد متعلقه در چارچوب ضوابط ابلاغی	××××	بس: حساب کارمزد دریافتی	}
		(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)	

۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد صدور کارت مرابحه و اعطای کارت مرابحه به مشتری:

۱-۲- پس از انعقاد قرارداد صدور کارت مرابحه به منظور صدور کارت مرابحه، قرارداد مذکور در حساب انتظامی

قراردادها به مبلغ یک ریال به شرح ذیل ثبت می‌گردد:

به مبلغ یک ریال	××××	بد: حساب‌های انتظامی - قراردادهای کارت مرابحه	}
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	
به مبلغ یک ریال	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی	}
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۲-۲- مبلغ دریافتی بابت ابطال تمبر مالیاتی باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ تمبر	××××	بد: صندوق یا حساب متقاضی	}
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	
به مبلغ تمبر	××××	بس: حساب تمبر مالیاتی	}
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)	

۲-۳- هم‌زمان با صدور و فعال نمودن کارت مرابحه، تعداد کارت‌های صادره، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت

می‌شود:

معادل تعداد کارت‌های صادره	xxxx	بد: حساب‌های انتظامی - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
معادل تعداد کارت‌های صادره	xxxx	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

توضیح: در زمان ابطال و یا پایان اعتبار کارت مرابحه، ثبت انتظامی فوق معکوس می‌شود.

۲-۴- هم‌زمان با اعطای کارت مرابحه به مشتری، تعهدات بانک بابت پرداخت وجه کالا و خدمات خریداری شده

توسط مشتری به پذیرنده کارت، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ اعتبار اعطایی	xxxx	بد: طرف تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۰۵)
به مبلغ اعتبار اعطایی	xxxx	بس: تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۰۵)

توضیح: در زمان شارژ مجدد کارت مرابحه ثبت حسابداری فوق عیناً تکرار می‌گردد.

۳- ثبت‌های حسابداری زمان استفاده از مانده اعتبار کارت مرابحه توسط مشتری:

۳-۱- با توجه به استفاده مشتری از مانده اعتبار کارت مرابحه، تعهدات مؤسسه اعتباری به میزان اعتبار مصرف

شده کاهش و به شرح ثبت انتظامی ذیل از حساب‌ها برگشت داده می‌شود:

به مبلغ اعتبار مصرف شده	xxxx	بد: تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۰۵)
به مبلغ اعتبار مصرف شده	xxxx	بس: طرف تعهدات بانک بابت کارت‌های اعتباری - کارت مرابحه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۰۵)

توضیح: در صورت ابطال کارت مرابحه نیز ثبت فوق به مبلغ اعتبار کاهش یافته عیناً اعمال می‌گردد.

۲-۲- با توجه به این که در زمان استفاده از مانده اعتبار، مشتری به وکالت از مؤسسه اعتباری کالا یا خدمتی را از پذیرنده کارت دریافت می‌دارد، لذا اموال و یا خدمات مورد تقاضای مشتری توسط مؤسسه اعتباری از پذیرنده کارت خریداری و در قالب مرابحه نسبه دفعی به مشتری واگذار می‌گردد. بنابراین در وهله نخست اموال و خدمات موضوع قرارداد توسط مؤسسه اعتباری تحصیل می‌گردد که به شرح ذیل ثبت می‌گردد:

<p>به مبلغ بهای تمام شده اموال/خدمات تحصیل شده</p> <p>به مبلغ بهای تمام شده اموال/خدمات تحصیل شده</p>	<p>××××</p> <p>××××</p>	<p>بد: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه/غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه</p> <p>بس: حساب پذیرنده کارت</p>	<p>(کد حساب: ۳/۱/۰۸۸۵)</p> <p>(کد حساب: -)</p>
---	-------------------------	--	--

۳-۳- پس از تحصیل اموال/خدمات موضوع قرارداد توسط مؤسسه اعتباری، اموال/خدمات مزبور در همان زمان در قالب مرابحه نسبه دفعی به مشتری ارائه می‌گردد، لذا ثبت حسابداری مربوط به شرح ذیل در دفاتر اعمال می‌شود:

<p>به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی (میزان اعتبار استفاده شده)</p> <p>به میزان سود مؤسسه اعتباری در دوران بازپرداخت مرابحه نسبه</p> <p>به مبلغ بهای تمام شده اموال/خدمات</p>	<p>××××</p> <p>××××</p> <p>××××</p>	<p>بد: تسهیلات اعطایی مرابحه / غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه</p> <p>بد: سود دریافتی تسهیلات</p> <p>بس: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه/غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه</p> <p>بس: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی</p>	<p>(کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)</p> <p>(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)</p> <p>(کد حساب: ۳/۱/۰۸۸۵)</p> <p>(کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)</p>
--	-------------------------------------	--	---

۴- ثبت‌های حسابداری مؤسسه اعتباری در زمان سررسید تسهیلات اعطایی:

۱-۴- در سررسید تسهیلات اعطایی، در صورت وصول تمام/بخشی از مطالبات مؤسسه اعتباری، دریافت وجه تسهیلات مزبور و نیز شناسایی درآمد مربوط به آن به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

۴-۱-۱- ثبت حسابداری وصول وجه تمام/بخشی از تسهیلات:

به مبلغ اصل و سود تسهیلات اعطایی/مبلغ وصولی	xxxx	بد: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی مرابحه/ غیردولتی - تسهیلات کارت مرابحه (کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۴-۱-۲- ثبت حسابداری شناسایی درآمد:

به میزان کل سود دوران مرابحه نسبی	xxxx	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان کل سود دوران مرابحه نسبی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۴-۲- چنان چه تسهیلات اعطایی در سررسید مقرر بازپرداخت نگردد، در سررسید تسهیلات صرفاً درآمد مربوط به

شرح ذیل شناسایی و در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان کل سود دوران مرابحه نسبی	xxxx	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان کل سود دوران مرابحه نسبی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۵- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات اعطایی مرابحه نسبیه دفعی در مقطع تهیه صورت‌های

مالی:

۵-۱- در صورتی که زمان سررسید (تسویه) قرارداد به گونه‌ای باشد که بخشی از سود آن مربوط به یک دوره (دوره

«الف») و بخشی دیگر مربوط به دوره آینده (دوره «ب») باشد، در این صورت ثبت زیر در پایان دوره‌ای که

تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، صورت می‌پذیرد:

بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/ غیر دولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
 ×××× به میزان سود مربوط به دوره «الف»

بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
 ×××× به میزان سود مربوط به دوره «الف»

۵-۲- در زمان سررسید که در دوره آینده (دوره «ب») خواهد بود، دو حالت به شرح ذیل محتمل می‌باشد:

۵-۲-۱- حالت اول: در صورتی که تسهیلات در سررسید، تسویه (وصول) شود، علاوه بر ثبت‌های حسابداری وصول

تسهیلات نسیه دفعی به شرح ثبت‌های ردیف (۴-۱-۱)، ثبت حسابداری زیر نیز انجام می‌شود:

بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/ غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
 ×××× به میزان سود مربوط به دوره «ب»

بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
 ×××× به میزان سود مربوط به دوره «ب»

۵-۲-۲- حالت دوم: در صورتی که تسهیلات در سررسید، تسویه (وصول) نشود، صرفاً ثبت حسابداری زیر در دفاتر

مؤسسه اعتباری اعمال می‌گردد:

بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/ غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
 ×××× به میزان سود مربوط به دوره «ب»

بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
 ×××× به میزان سود مربوط به دوره «ب»

۶- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه التزام تأخیر تأدیه دین:

۶-۱- در مورد تسهیلاتی که در سررسید وصول نشده است، در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی مورد نظر است از

تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین تا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه

التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت خواهد شد:

بد: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
 ×××× به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه

بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)
 ×××× به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه

۶-۲- مؤسسه اعتباری موظف می‌باشد در صورت عدم تحقق معیارهای شناسایی درآمد، مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، شناسایی درآمد مربوط به وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و ثبت حسابداری زیر را برای انعکاس وجه التزام تأخیر تأدیه دین در دفاتر خود اعمال نماید:

<p>به میزان وجه التزام متعلقه شناسایی نشده ××××</p> <p>به میزان وجه التزام متعلقه شناسایی نشده ××××</p>	<p>بد: وجه التزام دریافتنی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)</p> <p>بس: وجه التزام معوق تسهیلات اعطایی/ غیردولتی (کد حساب‌های: ۳/۲/۰۷۶۶)</p>
---	--

توضیح: بدیهی است پس از تحقق معیارهای شناسایی درآمد، وفق ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، مؤسسه اعتباری باید، ثبت شناسایی درآمد را در دفاتر خود اعمال نماید.

۷- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت مبالغ مصرف شده اعتبار پس از سررسید مقرر و قبل از انتقال به طبقات غیر جاری:

۷-۱- چنان چه مشتری نسبت به بازپرداخت تمام یا بخشی از وجه صورتحساب در سررسید مقرر اقدام ننماید و مبلغ مزبور قبل از انتقال تسهیلات به طبقات غیر جاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

<p>به مبلغ اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین وصولی ××××</p> <p>به مبلغ اصل تسهیلات وصولی ××××</p> <p>به مبلغ سود تسهیلات وصولی ××××</p> <p>به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده ××××</p> <p>به میزان مابه‌التفاوت کل وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده ××××</p>	<p>بد: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)</p> <p>بس: تسهیلات اعطایی مباحه/ غیردولتی - تسهیلات کارت مباحه (کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)</p> <p>بس: سود دریافتنی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)</p> <p>بس: وجه التزام دریافتنی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)</p> <p>بس: وجه التزام دریافتنی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)</p>
---	--

۸- ثبت‌های حسابداری بازپرداخت تسهیلات اعطایی قبل از سررسید:

۸-۱- در صورت وصول تسهیلات قبل از سررسید، مؤسسه اعتباری موظف است، بر اساس ضوابط تخفیف لازم را به مشتری اعطاء نماید. ثبت حسابداری این رویداد به شرح زیر انجام می‌شود:

به میزان مبلغ وصولی از مشتری بابت اصل تسهیلات و سود تحقق یافته	××××	بد: صندوق یا حساب مشتری (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان تمام سود تسهیلات وصولی قبل از تخفیف	××××	بد: سود سال‌های آینده تسهیلات/غیردولتی (کد حساب: ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان اصل تسهیلات وصولی	××××	بس: تسهیلات اعطایی مراجه/ غیردولتی - تسهیلات کارت مراجه (کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۵)
به میزان تمام سود تسهیلات وصولی قبل از تخفیف	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان سود دریافتی (سود محقق شده تسهیلات وصولی)	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۹- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قراردادهای مراجه و صدور کارت مراجه:

۹-۱- پس از تسویه کامل تسهیلات مربوط به قرارداد صدور کارت مراجه، قرارداد مزبور به شرح ذیل از

حساب‌های انتظامی برگشت می‌شود:

به مبلغ یک ریال	××××	بد: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۱۰)
به مبلغ یک ریال	××××	بس: حساب‌های انتظامی - قراردادهای کارت مراجه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۰۰)

۹-۲- پس از استرداد وثایق مأخوذه، حساب‌های انتظامی مربوط به وثایق مأخوذه به شرح ذیل از حساب‌ها

برگشت می‌شود:

به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ تهرین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	××××	بد: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به مبلغ سهم مؤسسه اعتباری از مبلغ تهرین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام و سایر اوراق بهادار	××××	بس: حساب‌های انتظامی - وثایق کارت مراجه (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

۹-۴- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل از

حساب‌های مؤسسه اعتباری عامل برگشت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بد: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بس: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

«دستورالعمل حسابداری کارت اعتباری مرابحه» در چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۷/۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و در خصوص قراردادهای کارت مرابحه که از تاریخ ۱۳۹۴/۶/۴ به بعد منعقد و یا تمدید گردیده‌اند لازم‌الاجرا است.